Ennen jäätikölle kiipeämistä haimme kasvifossiileja, joita kyllä löytyikin. Matka jatkuu nyt on ikuista jäätä jalkojemme alla, paksultiko? Se selviää myöhemmin.

Porukka jakautuu kahtia, osa lähtee samaa reittiä takaisin kylään, toista ryhmää lähden vetämään Platan yli leirille. Reitti näyttää mielenkiintoiselta, sillä rinteillä, jonka kautta nousemme Platalle, on jäätikköä, sulaa maata, kupuja, joiden jyrkkyyden näkee vasta niille tultaessa.

On ohitettu pieniä jäätiköitä noustessa - välillä ihailtu värikkäitä kukkia, jotka kasvavat hiilensekaisessa mullassa, 2 cm pituisina jyrkässä rinteessä. Tulemme kurun reunalle, jossa välillä on 25 m jäätikkö. Alas liuku ja äkkipysähdys märkään saviseen maahan onnistuu meiltä toisilta hyvin paitsi Einolta, joka hakee oman reitin. Liuku onnistuu hyvin, mutta äkkipysähdys tekee tepposen ja Eino suorittaa mahalaskun. Valitettavasti ei kaitafilmikamera ollut valmiina lentoa kuvaamaan. Kiipeämme, koeporauspaikan luota löytyi istumapaikkoja. Kahvitauko. Sinne kahvipaikalle se Einokin ontuen tulee, kun oli saanut suurimmat kurat vaatteistaan pois.

Olemme kulkeneet jonkun matkaa. Ylitämme pehmeän suon, joka olisi yhden uhrikseen halunnut, koska asianomainen jäi saapasvarren suita myöden kiinni suohon. Saatiin hänet sieltä sentään irti.

Ylitämme jäätyneen puron, jonka 2 ylityspaikka oleva auki. Kurkistamme alas, vesi solisee 3-4 m alempana puron pohjalla. Ei olisi ollut hauska tuonne pudota, sillä niin ohuelta jäänkuori ylityspaikastamme näytti.

Ollaan ylitetty Plata, joka on tasainen kuin lentokenttä, jonka pohjoisreuna laskeutui jyrkästi. Ohjeena oli, lentokentänpään luota laskevaa kurua alas. Ollaan tultu kurun reunalle. Korkeus meren pinnasta kurun reunalle noin 600 m. Tuostako pitäisi lähteä alas. Niin peloittavalta se tuntui. Kurussa olevan jäätikön reuna näytti paremmalta ylhäältä katsoen. Alan laskeutua, liuskakivet liukuvat jalkojen alta pois, laskeudumme muutaman metrin, jalkojen alta löytyi tukeva jalansija. Toiset laskeutuvat yksitellen luokseni. Matka jatkuu alas päin, mielessäni ajatus, millainen paikka alempana on, kun ylhäältä katsoen näyttää tulevan äkkiputous. Tullaan tähän jännityksellä odotettuun paikkaan. Köysi, joka on Osmon repussa on tullut monta kertaa mieleen, sitä voitaisiin tarvita. Eikä Osmoa kavereineen vielä näy harjanteen yläreunalla. Rinne, jonka kaltevuus on ollut 45° tulee vielä jyrkemmäksi, mutta kallio on kiinteää, porrasmaista, käsil

lä auttaen laskeudutaan alaspäin. Vihdoin Platan yli, helpotuksen huokaus. 4 oli jo selviytynyt ehjin nahoin alas, rinne loiveni, ja siellä täällä kasvoi jokunen sammalmätäskin.

Miko isolla kallionlohkareella. Näkyvät pari viimeistä kulkijaa jyrkän yläreunalla pieninä pisteinä. Kovin on hidasta alastulo. Lähden vastaan, koska tunnen jo reitin. Kolme lähtee jatkamaan matkaa kohti leiriä. Einokin tulee jyrkänteen alareunassa vastaan, kun hän on kulkenut omaa "erausmaista" tahtiaan. Viimeisetkin ovat jo taukolohkareella. Lähden Eino kanssa jatkamaan matkaa, viimeisten jäädessä pitämään taukoa. Vähän matkaa kulku tuntui leppoisammalta. Pian tulemme veden uurtamalle uralle, joka taas on melkein pystysuora, alaspäi mennään välillä muutaman metrin irtomudalla liukuen. Ollaan päästy alas lentokentän tasolle. Lentokenttä kierretään vasemmalta, tuontuostakin katse suuntautuu jyrkännettä kohti, tuolta on päästy alas ehjin nahoin. Sauna ja uinti kylällä olevassa uimahallissa kruunaapi päivän.

Lauantai.

Kymmenen ajoissa matka suuntautui Björndalenin laaksoa kohti. Matka sinne kulki huonokuntoista autotietä, joka seurasi jäämeren rantaa 25 korkeudella. Tien varrella oli kesäasuntoja, tosin niissä ei nyt ollut asukkaita. Matkan varrella olevalta lintukallioilta kuului kova lintujen kirkuna, isot myrskylinnut liitelivät rantatörmän tuulivirroissa. Laakson kasvillisuus, kukkia, sammalta, 2 cm pitkiä pajuja, jopa pieniä sieniäkin löytyi. Kello 20.00 oli yöuinti jäämeren 4° vedessä. Tosin kaksi vain uskaltautui.

Sunnuntai.

Lähtö 3 päivän vaellukselle alkoi kello 10.00 maissa, jolloin neljä lähdimme taxilla 15 km kaakkoon tietä, joka johti hiilikaivoksille. Svalbardhylten oli kohta, josta vaelluksemme alkoi kohti pohjoista. Auriko porotti pilvettömältä taivaalta, sulattaa lunta ja jäätä ikui silta jäätiköiltä, vesi lisääntyy vain jäätikkövirroissa, joiden poikki joudumme kulkemaan, vielä ovat riittäneet polvipituiset saapasvarret, virtojen syvetessä ratkaisu löytyy Topin pitkävartisista kumisaappaista, toistaiseksi hän kantaa meidät toiset reppuselässä virran yli. Tullaan alueelle, johon on istutettu vaivaiskoivua. Kovin se oli maanläheinen. Jatkamme matkaa. Tulee näkyviin hyttä joen vastarannalla olevalla töyräällä. Yllättävän nopeasti on matka tähär asti joutunut.

Laskeudutaan vesirajaan. Topi pitkävartisena rupeaa hakemaan ylityspaikkaa. Varret eivät riitä, niin on syvää. Riisun itseni, pikkuhousut jalassa kahlaan hyytävään kylmään virtaan. Pääsen joen keskellä olevalle hiekkasärkälle. Hieron jalkani lämpimäksi. Taas vain kohti vastarantaa, olen melkein napaani myöten vedessä. Virta meinaa viedä jalat alta, pääsen takaisin hiekkasärkälle ja vielä kylmä kylpy ennenkuin olen toisten luona. Jätetään reput siihen, kävellään ylävirtaan hakien ylityspaikkaa, ei löydy, palataan reppujen luo. Neuvotellaan. Yli olisi päästävä. Lähden Topin kanssa alavirtaan päin, sillä puolisen kilometriä alempana virta näyttää niin leveältä, ehkä sieltä löytyisi ylimenopaikka. Löytyihän sieltä paikka, josta yli pääsi, vaikka sitä piti siksakkia kulkea. Topi oli tehnyt koekäynnin vastarannalla. Palataan toisten luo. Ylityssuunnitelma. Riisutaan päällyshousut, sukat ja saappaat jalkaan, koska on helpompi kulkea pohjakivillä kuin paljain jaloin, kun reput oli vielä selässä. Ylitys alkaa, pääsen vähän matkaa, vesi lorahtaa toisen saappaan varren suusta sisään, tuntuu ilkeältä, virta on syventynyt, polskuttelemme jo alaraajojamme myöten vedessä. On edettävä varovasti, sillä voimakas virta vie kiviä ja santaa koko ajan jalkojen alta pois. Jos kaatuisi, niin virta veisi mukanaan. Mikset kertonut, että vesi on niin kylmää, sanoo Tiina vilusta värisevällä äänellä. Vihdoin ollaan päästy yli monta mutkaa virrassa kierreltyämme.

Lorautamme suurimmat vedet pois saappaista ja kiireesti kohti hyttää, joka oli noin 500 m päässä. Hyttä oli kaksihuoneinen, joista takimmainen oli lukossa, keittiöpuolella oli hella ja keittoastioita. Ulkoa löytyi laudanpalasta ja hiiltä. Pian tuprusi musta savu piipusta. Mikä olo. Lämpöiset vaatteet yllä, kahvimuki höyrysi nenän edessä, virran pauhu kuului vaimeana tänne ylös. Vastakkaiselta rannalta kohoavat yli 900 m korkeat jäätiköt kimmeltävät ilta-auringon paisteessa. Se on jotain sellaista katseltavaa, joka ei hevillä unohdu.

Pöytä ja tuolit ulos, jotta saataisiin tilat makuupusseille. Ensimmäinen vaelluspäivä arktisessa luonnossa päättynyt. Uni ei heti tullut, sillä ajatus palasi aina päivän mielenkiintoisiin tapahtumiin.

Maanantaina kello lähentelee kymmentä, kun lähdemme jatkamaan matkaa kohti jäämerta, joka on tämän päivän tavoitteemme. Ylitämme ison suopohjaisen niityn, jossa taas tapaamme eilen tutustumaamme melko kesyyn peuraan. Maasto jyrkkenee, kilometrin korkuiset jäiset rinteet kohoavat molemmin puolin edessä olevaa kurua.

Kuljemme kurukon pohjasta olevasta virrasta 50 m ylärinteessä, usein joudumme ylittämään jäätiköltä tulevia virtoja, jopa Topin reppuselässäkin taas, ollaan saavuttu vedenjakajalle. pahimmat nousut ovat takanapäin. Kahvitauko. Aurikon paistaa pilvettömältä taivaalta, on lämmintä, mikä on harvinaista näillä leveysasteilla, maastokin muuttunut leveäksi laaksoksi ja on hyväkulkuista. Matka jatkuu.

Noustaan pienelle töyräälle, jo näkyi jäämeri kaukana, sinihohtoisena isoa jäätikköä vastaan. Oli vielä monta virran ylitystä ennenkuin saavuimme jäämeren rantaan. Toistasataa metriä merenpinnasta olevalla tasaisella harjanteella löytyi hyvät telttapaikat. Kirkasvetinen pieni purokin oli lähettyvillä. Leiriytyminen.

Leiripaikalta oli loistavat näköalat Isrojorden'in yli vastarannan jäätikölle. Lähdemme jyrkkää rinnettä alas rantaan. Sieltä löytyi kaikenlaista tavaraa, oli puulaatikkoa, ajotukkeja suuret määrät, joiden alkuperä - kuulema - on Siperian joet.

Lähdemme kiipeämään kohti lintukallioita, joissa on lintujen pesiä kallioiden kielekkeillä. Kiipeämme kielekkeitä pitkin kohti pesiä, kaksi metriä leveällä kielekkeellä on oleskelutilat, josta voi seurata lintujen elämää. Lähimmät pesät ovat kolmen metrin päässä, eikä meidän läsnäolo häirinnyt lintujen elämää. Runsaslukuisina yhdyskuntina pesivät ruokit, lunnit, kiislat, myrskylinnut ja jääkyyhkyt. Talvehtimaan jää vain kiiruna. Näemme kahden valaankin uiskentelevan jäämeren pinnalla.

Kello on jo yli puolen yön ennenkuin maltamme lähteä pois aitiopaikaltamme. Aurinko paistoi niin lämpimästi, että Topi jäi teltan ulkopuolelle nukkumaan.

Tiistaiaamuna herättyämme oli kiirettä, sillä oltiin nukuttu pari tuntia liian kauan. Vuorovesitaulukon mukaan, joka minulla oli, olisi kello 10.00 vesi matalimmillaan, jolloin pääsi kiertämään rantaan laskeutuvat pystyseinäiset vuoret. Ehdittiin sentään ajoissa sivuuttamaan hankalat paikat. Liukastahan siinä rantakivillä ja levän joukossa oli kulkea, toinen mahdollisuus oli nousta jäätiköiden yli, mutta meiltä puuttui asianmukainen varustus - piikkikengät ja jääpiikki.

On sivuutettu hankalin osuus, noustaan ylemmäksi noin 50 m korkealle tasanteelle meren pinnasta. Tosin siinäkin kulkua haittasivat kauempana olevilta jäätiköiltä tulevat virran uomat.

Carolinedalen'in virran suulla meillä oli tapaaminen klo 17.00, sillä osa leiriläisistä oli tullut kumiveneellä Elsin fossileja kaivamaan. Sadevaatteita ylle ja veneeseen, ilma oli kaunis ja tyyni, kun lähdemme ajelemaan kohti leiriä, jonne oli noin 15 km venematka. Sumu alkaa hiljalleen nousta. Moottiro pysähtyy, bensa oli loppu, vaihdetaan letku varatankkiin, moottori ei tahdo käynnistyä. Vihdoin saadaan moottori käyntiin, mutta olemme maitomaisessa sumussa, näkyvyyn olematon. Ei ottanut veneen kippari, eikä ne, joilla oli kompassi, suuntimaa kohti leiripaikkaa. ajellaan hiljalleen arvioitua suuntaa kohti. Tulee mieleen, jos ajamme liikaa oikealle, ei tule maata vastaan, vaan joudumme aavalle jäämerelle. Aurinko häämöttää hämärästi sumun seasta, sen pitäisi paistaa op, koska olemme etelään menossa. Matka jatkuu, tuossa näkyy tolppia, joku huomaa. Ajamme lähemmäksi, hiilenkuljetusköysiratahan se on. Olemme ajaneet 4 km ohi leiripaikan, onneksi olemme menossa Adventfjorden'in lahden pohjukkaa kohti, emmekä rannattomalle ulapalle, palaamme leiriä kohti rantaviiva näkyvissä.

Tuuli on noussut melko kovaksi, jota ei myötätuuleen ajaessa huomannut. Vastatuuleen ajettaessa jääkylmä vesi roiskuu päällemme, ei se enää haitannut, kun oli maata näkyvissä. Ollaan perillä. Tavarat ja vene maihin. Leirille. Pian tuprusi 2 teltan kaminapiipusta savu, oli lämmintä ja turvallista - maata jalkojen alla -.

Illalla lettujuhlat.

Keskiviikkona lähti neljän hengen ryhmä kohti seudun korkeita huippua - Nordenskiöld 1050 m -. Einonkin polvi, jonka oli silloin ensimmäisenä päivänä kaatuessaan loukannut - tervehtynyt niin paljon, että lähti mukaan. Ensimmäisen päivän jyrkät laskut eivät enää tuntuneet niin peloittavilta kuin silloin, ylitämme Platan. Suuntana terävä harjanne, joka johtaisi huipulle. Ennen harjanteelle pääsyä joudumme nousemaan 100 m jyrkkää jäätikköä ennenkuin pääsemme jäättömälle harjanteelle. Topi, kovareunaisine kenkineen pääsi vähän matkaa köysineen ylös. Me toiset, köyttä ja leukua apuna käyttäen pääsemme ylöspäin. Harjanne on 10-20 cm leveä, jyrkät 45° rinteet laskevat molemmin puolin 400,500 m ja vp alempana pystysuoraa louhikkoa, kiivetään.

Eteen tulee kallion kieleke, joka on vielä kallellaan oikealle puolelle harjenteen reunan yli. Minua alkaa pelottaa, en jatka matkaa enää. Oli niin turvallista istua harjanteella ja pitää vähistä sam-

maleista kiinni, joita siellä kasvoi.

Topi päättää jatkaa matkaa - kontaten -. Mutta Eino lähtee vakain askelein kohti kapeaa harjannetta. niin on Topinkin noustava ylös, ja jatkettava kävellen, ei sisu antanut myöden kontata, kuulemma. Kysyn Tiinalta, olisitko mennyt tuosta yli. Pakkohan se oli ollut, jos kukaan ei olisi lähtenyt takaisin alas.

Ollaan päästy onnellisesti alas. Alan tutkia karttaa. Mahtaisikohan tuota lähempänä huippua olevaa jäätikköä päästä ylös. Alkumatka sulaa maata ja maasto on noussut koko ajan kohti huippua. Pari pistettä näkyy liikkuvan lähellä huippua olevaa harjannetta. Ovat selvinneet, totean tyytyväisenä. Tullaan jäätikön reunalle. Taina lähtee innoissaan nousemaan jäätikköä ylös, palaa hetken päästä liukuen alas, emme pääse tästä ylös sanoo hän alistuneena. Nähtyäni pojat ylhäällä, täyttää into mieleni, meidän on myös päästävä ylös. Lähden kiipeämään ja pääsen 20 m ylöspäin. Saan pitävän otteen pienestä kolosta kumisaappailleni. Leukulla hakkaan toisen kuopan. Otan repustani 30 m pituisen köyden. Kolmannella heitolla köyden toinen pää on Tainan ulottuvilla, leukua ja köyttä apuna käyttäen hän pääsee ylöspäin. Niin kulkien päästään 400 m pitkän jäätikön reunalle. On taas turvallista seisoa sulan maan päällä. Tällä kohtaa harjanne oli jo 20 m leveä. Täältä katsoen sen kielekkeen kalteimman osan pituus ei ollut kuin 20 m.

Tapaamme pojat huippukummelin luona, jonne he olivat 45 minuuttia aikaisemmin saapuneet. Einon kommentti Topille, kun he olivat sinne saapuneet; "Kyllä se A k u sieltä jostain kautta tänne ylös tulee, koska minäkin olin huipulle päässyt". Paluumatka tehdään hevosenkenkämäistä harjannetta pitkin. Laskeutuminen sieltä alas erittäin jyrkkää liuskakivirinnettä, ei jyrkkyys tuntunut peloittavalta, koska rinne yläpuolella tuntui niin turvalliselta.

Ollaan tultu ensimmäisenä päivänä käydyn jäätikön takaosaan. Täällä näemme avorailoja, jotka ovat 25 m syviäkin. Tuntui peloittavalta katsella sinne alas, jos sinne putoaisi, ei paluuta olisi. Jatkamme, lumi upottaa 10 cm saappaiden alla. Kuljemme perätysten, Topi kulkee etummaisena, kuljen hänen perässään astuen hänen jalanjälkiään. "Nyt se meni" kuului Eino hätääntynyt ääni takanani, sillä hän oli kulkenut viimeisenä. Katson taakseni, Taina oli kadonnut näkyvistä, pieni aukko vain lumessa. Lähestyn varovasti aukkoa, metrin syvyy-

dessä näkyy hänen päänsä. Alkuhätäännyksen jälkeen, kun oli todettu ettei hän hän ollut loukkaantunut, otettiin kamerat esille, jotta saataisiin auteettinen kuva - nainen railossa- . Köysi & leuku olivat taas tarpeen pelastustouhuissa. Putoamispaikasta metri sivummalle oli railon syvyyn noin 10 metriä.

Kolme meistä jatkoi matkaa lumetonta jäätikköä kohti, jossa railot näkyivät selvästi. Eino ei tullut putoamispaikan yli, vaan kiipesi 50 m ylempänä olevalle lumettomalle ja jäättömälle rinteelle, eikä saatu enää tulemaan jäätikölle. Loppumatka sujui kommelluksitta kylään.

Torstaipäivänä käytiin kylän vinossa kaupassa ostamassa matkamuistoja. Leirinpurkausta, sillä tämä oli kesän viimeinen matka.

Säät olivat hyvät matkan aikana, sillä sadepukuakaan ei tarvittu muualla kuin venematkalla.

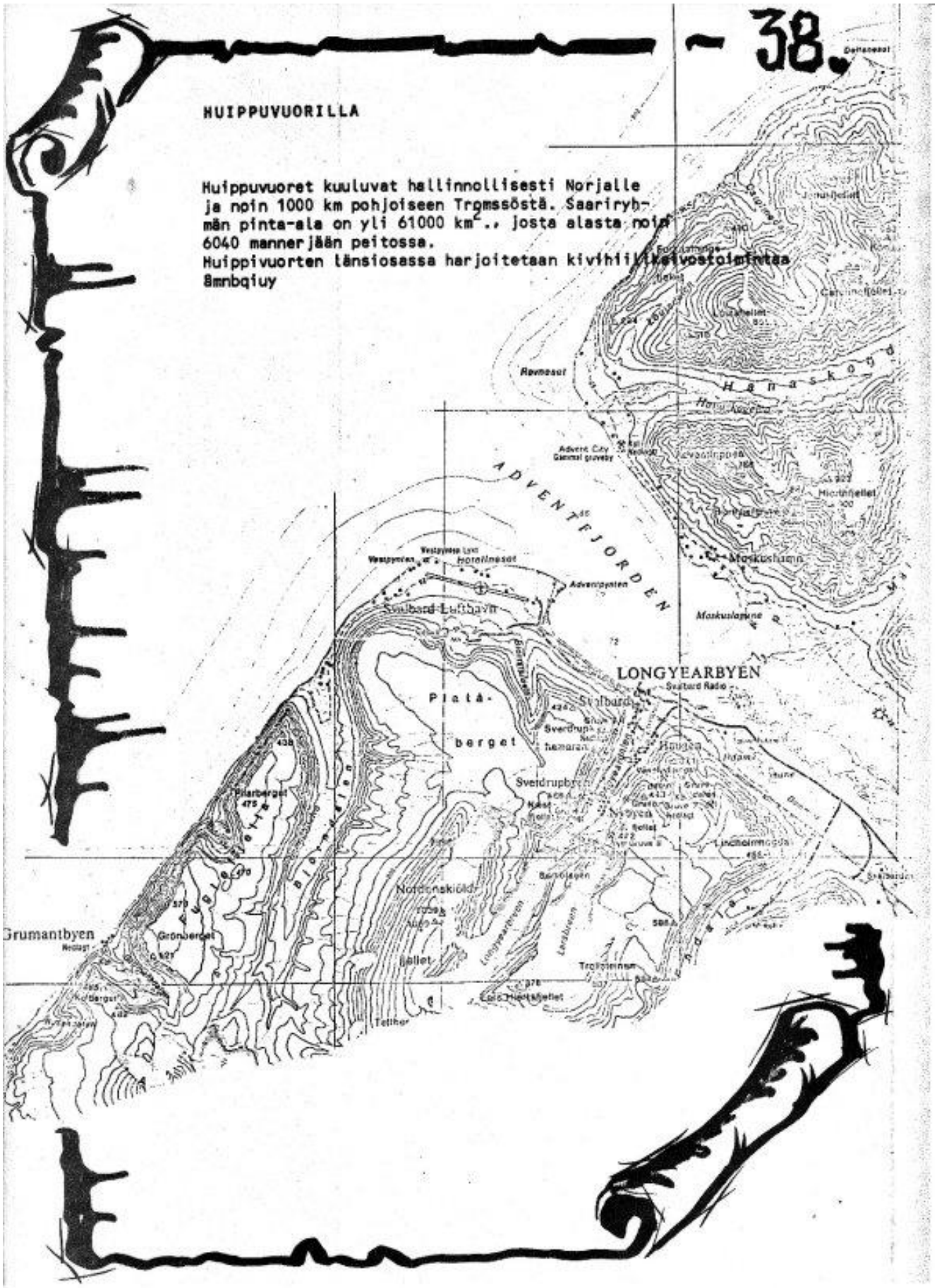
Niin oli viikko vierähtänyt mielenkiintoinen ja seikkailurikas matka päättymässä.

Aku Karmavaara

HUIPPUVUORILLA

Huippuvuoret kuuluvat hallinnollisesti Norjalle ja noin 1000 km pohjoiseen Tromssöstä. Saariryhmän pinta-ala on yli 61000 km^2., josta alasta noin 6040 manner jään peitossa.
Huippivuorten länsiosassa harjoitetaan kivihiilikaivostoimintaa
ämnbqiuy

39.

MUISTATKO VIELÄ Dm (säv. "Emma")

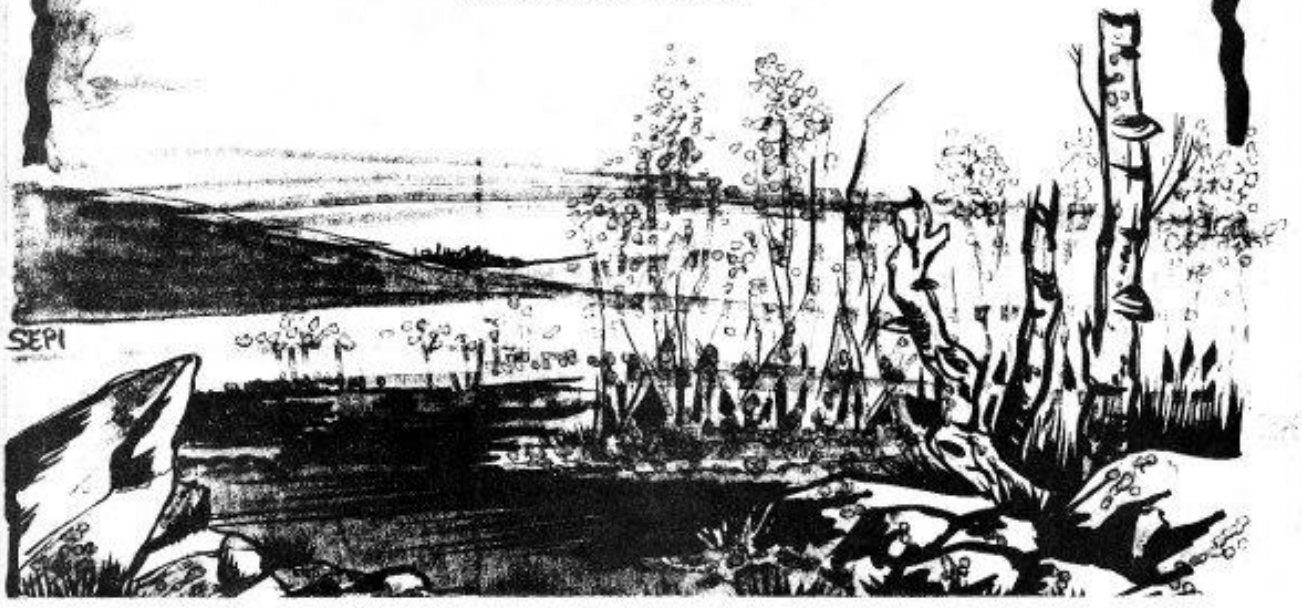
Muistatkos vielä kun porojen tiellä
me rämmimme jonnekin tunturiin
Kuka sen keksi jäi arvoitukseksi
ja minne me yleensä lähdettiin
VOI LAPPI LAPPI VOI LAPPI LAPPI
SUN SEITASKO SEKOITTI MEILTÄ PÄÄN
VOI LAPPI LAPPI VOI LAPPI LAPPI
SEN JÄLKEEN EI LUMOSTA PÄÄSTYKÄÄN

Painaapas reppu, ei jokainen heppu
näin etelän mailta nyt viitsikään
rämpiä suolla ja kairalla tuolla
ja jäkälään illalla painaa pään
VOI LAPPI LAPPI VOI LAPPI LAPPI

Koskien pauhu ja nuotion sauhu
ne mieltäni kummasti kiihottaa
Tammukan paistan ja sitä kun maistan
en herkkua parempaa mistään saa
VOI LAPPI LAPPI VOI LAPPI LAPPI

Taivas on yllä ja lääniä kyllä
jos vaellan länteen tai pohjaan päin
Vapaan kun kuulen mä kairalta tuulen
Se alati soimaan jää syömmessäin
VOI LAPPI LAPPI VOI LAPPI LAPPI

Sanat: Gunnar Sinervä

KÄMPPÄTIETOUTTA

Maamme pohjoisilla eräretkialueilla on joukko autiotupia retkeilijöiden käytössä. Kaikkiaan näitä tupia on lapissa yli 200. Alkujaan autiotuvat rakennettiin viranomaisten ja paikallisen väestön käyttöön. Vähitellen myös retkeilijät alkoivat käyttää näitä tunturien kupeisiin rakennettuja suojapaikkoja. Varsinaisesti retkeilijöiden käyttöä varten, alkoi myös Suomen Latu mm. hankkia autiotupia, lähinnä Saariselän alueelle 1940 luvulla.

Lapissa on metsähallituksen valvonnassa kahdenlaisia autiotupia: Jokaiselle retkeilijälle avoimia autitupia eli reittitupia ja erityisiä varaustupia eli tunturitupia. Varaustuvat tulevat nimensä mukaisesti varata maksua vastaan jo etukäteen.

Tunturien autiotuvat ovat vilkkaassa käytössä.

Tämän vuosikymmenen alussa kävi yksin Saariselän ja Itäkarjalan retkeilyalueilla lähes neljätuhatta retkeilijää ja tupien käyttöpäiviä kertyi yli 23 000.

Myös maksullisten tupien käyttö on lisääntynyt niin, että Kilpisjärvellä ja Saariselällä olevissa varaustuvissa yöpyi 1974 lähes 3000 eräretkeilijää.

Autiotupa on tarkoitettu yleensä yhden yön majapaikaksi, Muutamissa kaukaisimmissa sallitaan parin yön yöpyminen.

Autiotupien huollon järjestäminen on Metsähallituksen vastuulla.

Jokaisen retkeilijän on muistettava autiotuvissa yöpyessään hyvät retkeilytavat - Valitettavasti viime vuosina tupien kalustoa on rikottu tai varastettu.

Tupien ympäristö on myös roskaantunut pahoin...

Tilastotiedot puhelimitse 12. 10 -78

Toiminnanjohtaja
KARI RISSA
Suomen Partiolaiset ry:stä

40

